

# REVITALIZACIJSKE AKTIVNOSTI U KULI JANKOVIĆA (2005 – 2012)

Paralelno s građevinskom obnovom i rekonstrukcijom razmišlja se i o mogućim novim funkcijama koje bi ovaj spomenik kulture mogao zadobiti. Naime, revitalizacijske aktivnosti ne samo da potiču već i daju smisao nastavku obnove Kule, pogotovu ukoliko bi obnova i revitalizacija ovog objekta zajedničke kulturne baštine mogla otvoriti nove perspektive razvoja ovom ratom teško pogođenom kraju i doprinijeti obnovi normalnog života u selima u okružju (Islamu Grčkom i Latinskom, Kašiću i drugima). Realizaciju ovih ciljeva omogućavaju uspješni projekti koji se realiziraju u Kuli za koje se nastoji da imaju značajnu kvalitetu, međunarodnu težinu i odjek te da budu od koristi i lokalnoj zajednici i društvu u cjelini. Želja vlasnika je da vrijedno kulturno naslijeđe Kule Jankovića bude dostupno javnosti, i onaj stručnoj i za posjetitelje. Za sada se ističu posebno sljedeće ideje:

1. uključivanje ovog kulturnog dobra u turističku ponudu zadarskog zaleđa, koje je trenutno nedovoljno razvijeno u gospodarskom, a posebice turističkom smislu. Povijesni dio Kule Jankovića bi, stoga, bio otvoren za javnost i posjetitelje, i to:

- dijelom kao Memorijalne zbirke, u kojima bi se izložili najvrjedniji dijelovi iz bogatih zbirki i arhiva Kule Jankovića.
- dijelom kao 'Kuća pisca' (ovakvi postavi brojni su u EU, posebno Francuskoj)

2. funkcija Kule kao mjesta na kojem se odvijaju različiti skupovi i manifestacije (sastanci udruga civilnog društva, sveučilišne djelatnike, tradicionalne svečanosti prilikom „Desničinih susreta“ koje se od 2005. godine svake godine u rujnu u Kuli održavaju i dr.). Međutim, želi se osnažiti i ne-akademske aktivnosti u Kuli (projekti važni za lokalnu zajednicu, dodatno obrazovanje,...) pretpostavljamo da će te aktivnosti prvenstveno organizirati i provoditi nevladine Udruge te lokalna zajednica.

3. osnivanje Međunarodnog sveučilišnog centra i Centra za interkulturalizam „Vladan Desnica“ od strane Sveučilišta u Zagrebu pri čemu bi prvi partner bilo Sveučilište u Zadru. Očekuje se priključivanje i drugih sveučilišta (za sada su pokazali načelni interes Graz, Beč, i neka sveučilišta iz regije). U tom smislu su poduzeti i prvi organizacijski koraci te je 2009. godine potpisan sporazum između Sveučilišta u Zagrebu i vlasnika objekta o ustupanju dijela objekta na dugi rok za sveučilišne sadržaje (provedbu kulturnih, nastavnih i znanstvenih aktivnosti).

## TURISTIČKA FUNKCIJA

Zadarsko zaleđe je kraj koji raspolaže s ogromnim turističkim potencijalom, kako zbog svojih prirodnih ljepota tako i zbog iznimno bogate povijesne i kulturne baštine. Udruga „Prijatelji Kule Jankovića“ je u suradnji s Centrom za mirovne studije, a zahvaljujući EU projektu „Stara kula – novi mostovi“, 2010. g. tiskala **kulturni vodič Ravni Kotara i Bukovice**, koji je identificirao i opisao, uz „Kulu“, još preko 40 vrijednih objekata kulturne baštine. Uključivanjem Kule Jankovića bi se obogatila turistička ponuda Zadarske županije, a time Hrvatska (ponovno) dobiva novu – staru vrijednu turističku destinaciju. Treba imati u vidu da je riječ o kulturno-povijesnoj znamenitosti koja je i prije Domovinskog rata bila djelomično otvorena za javnost te je privlačila nemali broj posjetitelja. Sada bi se njenim uključivanjem u turističku ponudu stvorila točka u zaleđu Zadra čija reaktivacija ide u smjeru **uspostave povezanog niza takvih turistički atraktivnih lokaliteta** (od Krke do Zrmanje, od antičke Asserije do srednjovjekovne Kličevice).

## MEĐUNARODNI SVEUČILIŠNI CENTAR (MSC) U KULI JANKOVIĆA

Tijekom 2008.-2011. g. niz ličnosti iz kulture, znanosti, visokog školstva i politike posjetio je Kulu Jankovića (između ostalih, u ožujku 2009. Kulu Jankovića posjetio i tadašnji predsjednik RH g. Stjepan Mesić.), što je osnažilo rasprave o mogućim budućim javnim sadržajima i aktivnostima u ovom spomeniku kulture.

Zahvaljujući ovim raspravama i poticajima i raspravama oblikovala se ideja o uspostavi **Međunarodnog sveučilišnog centra (MSC)** u okviru kompleksa Kule. Ova ideja dobila je podršku i Sveučilišta u Zadru. Rektor, prof.dr.sc. Ante Uglešić, je u više navrata iskazao spremnost sudjelovanja Zadarskog sveučilišta kao prvog partnera Sveučilištu u Zagrebu koje bi bilo nositeljem MSC-a.

29. 10. 2009. g. vlasnici Kule su sa Sveučilištem u Zagrebu sklopili *Sporazum o dugoročnom korištenju*, u kojem je cilj izgradnja tzv. 'Sjeverne fronte' Kule, u kojem je planirano da bude **Međunarodni sveučilišni centar**. ([http://www.unizg.hr/novosti-pojedinačno/?tx\\_ttnews\[tt\\_news\]=1253](http://www.unizg.hr/novosti-pojedinačno/?tx_ttnews[tt_news]=1253)). Više promocija ovog projekta održano je u Zagrebu i Zadru te je formulirano nekoliko međunarodnih i domaćih projekata s tim ciljem.

MSC bi, uz ostale programe, imao za cilj i daljnje stručno istraživanje zbirki Kule Jankovića te istraživanje i korištenja biblioteka i opsežne arhivske građe porodica Janković-Desnica, uključivo Arhive Vladana Desnice, a koju je obitelj također načelno spremna staviti na raspolaganje stručnoj javnosti.

## PROJEKTI U TIJEKU U KULI JANKOVIĆA:

### Nacionalni:

**Nastavak obnove Sklopa Kula Stojana Jankovića** (2011.-2012.)

**Ministarstvo kulture RH**, predlagatelj: Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi;

**Obnova tradicijske građevine «Kotarina» u Kuli Stojana Jankovića** (2011.-2012.)

**Ministarstvo turizma RH**: Program poticanja zaštite, obnove i uključivanja u turizam baštine u turistički nerazvijenim područjima „BAŠTINA U TURIZMU“. Predlagatelj: Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi;

**Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica: Razvoj i perspektive** (2012.-2013. g.)

**Fond za razvoj Sveučilišta u Zagrebu**; Predlagatelj su četiri sastavnice Sveučilišta u Zagrebu: Filozofski (nositelj), Arhitektonski, Geodetski i Agronomski fakultet.

### Međunarodni:

**Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region** (2011-2014 g.)

EU - EUROPEAID/131266/C/ACT/ MULTI: „Preparatory actions for preserving and restoring cultural heritage in conflict areas in the Western Balkans for the year 2010“. Predlagatelj: Sveučilište u Zagrebu, 6 partnera;

**Mainstreaming human rights in areas of special state concern in Croatia** 2012-2013)

EU - EuropeAid/130302/M/ACT/HR (IPA 2009): „Building Capacities of the CSO-s for Monitoring and Advocacy in the Field of Democratization, Human Rights, Minority Integration and Sustainable Refugee Return in the Areas of Special State Concern“. Predlagatelj: Centar za mirovne studije i 6 partnera;

**Re-opening of the Jankovic Castle to the public** (2011-2012)

“2011 Tourism Cares Grant” dobrotvorne organizacije „TOURISM CARES“, SAD u okviru programa: „Cultural and Heritage, and Natural Sites to be Preserved and Conserved“. Predlagatelj i nositelj: Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi.

## AKTIVNOSTI KOJE SE REDOVITO ODVIJAJU U KULI STOJANA JANKOVIĆA

-Stručno-znanstveni skup 'Desničini susreti', koji se od 2006. svake godine održava u Zagrebu ili Zadru na godišnjicu rođenja književnika Vladana Desnice (17. rujan 1905), a redovito uključuje jednodnevni posjet Kuli Jankovića. Skup iz godine u godinu poprima sve veći značaj u stručnim krugovima, a također ima i sve veći odjek u medijima.

Međunarodni volonterski kamp (održani su u ljeto 2006, 2007, 2008, 2009. i 2010. g., a u pripremi su dva ljetna kampa za 2013. g.). Obično dvadesetak mladih volontera iz EU (najviše iz Belgije i Francuske) regrutiranih posredstvom francuske agencije Rempart specijalizirane za obnovu kulturnih dobara). Volonteri su prve četiri godine raščišćavali ruševine dok je 2010. godine provedeno uređivanje okoliša, posebno lijepog parka oko Kule te popravljane srušenih ogradnih zidica. Radovi se odvijaju pod vodstvom domaćih volontera: djelatnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Odsjeci za povijest, za muzeologiju, za etnologiju), aktivisti Centra za mirovne studije te članovi udruge „Prijatelji Kule Jankovića“.

- u sklopu Volonterskih kampova se održavaju i Međunarodne ljetne škole, s okvirnom temom: *Cultural heritage: research, protection and revitalization works in Dalmatia*. Naime, boravak volontera bio je organiziran na način da se u jutarnjim satima provode radne akcije, a potom se ide na kupanje i odmor, dok se u predvečerje održava edukativni program u vidu Ljetne škole, tijekom koje volonteri uče o znamenitostima kraja u kojem se nalaze. Jedan dan u tjednu je obično organiziran u vidu izleta tako da volonteri imaju prilike upoznati ljepote ove regije (Krka, Zrmanja, Zadar).

## PROJEKT „MOSTOVI“

Prva važna revitalizacijska inicijativa bila je kulturno-edukacijsko-istraživački program predvođen profesorom Dragom Roksandićem (s Odsjeka za Povijest Filozofskog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). Prof.dr.sc. Drago Roksandić je nositelj projekt **Mostovi**, (Bridges, započeo 2003 g. kao dio znanstveno-istraživačkog projekta *Triples Confinium*), koji je uz niz znanstvenih ciljeva vezanih uz povijest i kulturnu i etnološku baštinu Ravni Kotara, želio razviti načine za revitalizaciju Kule Stojana Jankovića i pripadajućeg arboretuma kao područja značajnog kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa te je u tom smislu pokrenuo niz akcija.

Prva konkretna takva akcija, u gotovo nadrealističkom okruženju i ruševno stanju kompleksa i srušenih okolnih sela, praktički bez stanovnika, bila je skup **obilježavanje 100-godišnjice rođenja Vladana Desnice** (održan 17. 09. 2005. u Kuli Jankovića, uz pokroviteljstvo tadašnjeg predsjednika republike RH Stjepana Mesića, te uz prisutnost niza ličnosti iz kulturnog i javnog života).

Zahvaljujući projektu „Mostovi“, pokrenuto je niz aktivnosti koje se odvijaju u Kuli Stojana Jankovića, a među kojima ističemo: znanstveno-kulturni skup 'Desničini susreti', **Međunarodni volonterski kampovi** a u sklopu kojih se održavaju i **Međunarodne ljetne škole**.

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu već godinama provodi **znanstveno-istraživačke projekte** vezane uz povijest ovog kraja dok je Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju proveo **opsežan terenski rad** u okviru kojeg je prikupljan etnološki materijal iz nekoliko sela u okolici Kule Stojana Jankovića (Islam Grčki, Islam Latinski, Kašić) te iskazi usmene povijesti o običajima kraja. Odsjek za muzeologiju već nekoliko godina ima pripremljen koncept etnografskog postava koji bi se organizirao unutar kompleksa Kule. Filozofski fakultet je temeljem navedenih povijesnih i etnoloških istraživanja do danas objavio već nekoliko znanstvenih knjiga.

- U i o Kuli Stojana Jankovića snimljen je 2007. japanski **dokumentarno – animirani film Stojan Janković – Hero of the Border**. Autor filma je japanski profesor I. Koshimura sa Zokei University, Tokio.

## PRIJATELJI KULE JANKOVIĆA

Udruga **Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića - mostovi** (skraćeni naziv udruge glasi: **Prijatelji Kule Jankovića**) utemeljena je 2006. g. kao neprofitna udruga s jedinim ciljem definiranim već u naslovu. Okuplja zainteresirane pojedince, kako lokalno stanovništvo tako i visokostručne eksperte različitih disciplina – iz prirodnih, tehničkih, biomedicinskih, društvenih i humanističkih znanosti te umjetnosti - koji su kvalificirani i predlagati i pomoći u formulaciji kvalitetnih međunarodnih i domaćih projekata, te učestvovati u njihovoj realizaciji i provedbi. Također, Udruga vodi stručno i profesionalno realizaciju sredstava namjenski dobivenih za **obnovu** Kule Jankovića osiguravši kvalitetni projekt građevinske obnove, kvalitetnog ovlaštenog izvođača radova, te adekvatni građevinski i konzervatorski nadzor.

Udruga također organizira i niz događanja i projekata, posebno razvojnih, o i u Kuli, kojima je cilj **revitalizacija** Kule Stojana Jankovića i lokalnog kraja. Udruga redovno su-organizira manifestaciju «Desničini susreti» (od 2005. g., glavni organizator je Filozofski Fakultet u Zagrebu), posebno onaj dio koji se održava u Kuli. Nadalje, Udruga je su-organizator svakogodišnjih, volonterskih kampova (od 2006. g.) te ljetne škole (od 2007. g.) kao i niz drugih aktivnosti koje se u Kuli odvijaju.

Posebno ističemo sudjelovanje Udruge u realizaciji EU projekata **Old Castle-New Bridges** te **Old Castle – More Bridges** (2008-2011) čiji je nositelj bio Centar za mirovne studije (CMS) iz Zagreba. U sklopu potonjeg projekta napravljen je iznimno vrijedan priručnik: **'Bukovica i Ravni kotari: vodič kroz kulturnu baštinu'**. Vodič je tiskan u 500 primjeraka i u prvih nekoliko je mjeseci 'razgrubljen'.

Kroz te i druge, nove projekte, posebno one utijeku **2012. g., (lijevi odjeljak)** počeli su se razotkrivati potencijali koje **Kula Stojana Jankovića** ima za razvitak regije u kojoj se nalazi. Brojne aktivnosti Udruge u obnovi i revitalizaciji kule Stojana Jankovića detaljno su prikazane na [www.kulajankovica.hr](http://www.kulajankovica.hr)

